

სუსური ანბანი

წამება ცხრათა ერძათა კოლხელთა

და

ქართული ქორონიკონი

გამოცემული

დ. კარიჭაშვილის მიერ.

თ ზ ი ლ ი ს ი

ელექტ.-მბეჭდ. ს. ლოსაბერიძისა, მოსკ. ქ. საკ. სახ. № 5.

1 9 1 0.

Handwritten signature at the top of the page.

სუსური ანბანი

წამებს ცხრათა ურძათა კოლბელთა

და

ქართული ქორონიკონი

გამოცემული

დ. კარიჭაშვილის მიერ.

Red stamp and handwritten notes on the right side of the page.

Large handwritten signature on the left side of the page.

18781

Handwritten signature on the right side, overlapping the stamp.

ბ ზ ი ლ ი ს ი

ელექტ.-მბეჭდ. ს. ლოსაბერიძისა, მოსკ. ქ. საკ. სახ. № 5.
1910.

სუცური ანბანი

ასომთავრული ანბანი.

წ (ა), ყ (ბ), შ (გ), ჳ (დ), ე (ე),
ჴ (ვ), ლ (ზ), ჩ (თ), ც (ი).

წყ, ყწყწ, ჳყჳწ, ეყეწ, ლყლწ,
ცყცწ, ჴყჴწ, ლყლწ, ჳყჳწ, ჴყჴწ,
ჳყჳწ, ჳყჳწ, ჳყჳწ.

ჴ (კ), ლ (ლ), ჳ (მ), ჩ (ნ), ც (ო),
ც (პ), ჳ (ჟ), ჳ (რ), ს (ს).

ჴლჴლ, ჳწჳწ, ჩყჩწ, ჳყჳწ,
სყსწ, ჳყჳწ, ჳყჳწ, ჳყჳწ,
სყსწ, ჳყჳწ, ჳყჳწ, ჳყჳწ.

አኔቱ, ቤኒሃዩኒጋጋ, ህቅኔኔ,
ሃኒዩላ, ካዕሐኔ, ዩኒፎሞኔ, ኔኒ-
ህዑዩ, ሐዕቤዕ ኔኒዩ.

ደ (ደ), ዑ (ገ), ላ (ኃ), ዑላ (ገ), ሞ (ግ),
ቁ (ቃ), ባ (ግ), ላ (ገ), ም (ገ), ቱ (ገ),
ግ (ገ) ግ (ገ) ግ (ገ) ግ (ገ) ግ (ገ) ግ (ገ)

ደሃዩ, ዑሞኒ, ሞላላ, ዑላ-
ሞኒ, ቁጋጠዩ, ባሐላጋ, ደሃዩ,
ዩላሃላጋ, ዩላጋ, ምላኒ,
ሞላኒ, ግኒ, ግላሐኒ, ካኒግ,
ቱዩ, ቁኒ, ላጋሃሃኒ, ሞላ-
ኒ, ግላጋ, ባኒሐ, ደሃሞኒ, (ባላ-
ዩ, ቱኒጋ, ግላኒ, ግላኒ,
ደሃኒ, ሞላኒ, ግላኒ, ሞላኒ,
ምላኒ.

յրճդ, տղղնի, յղճի, տրղր,
ճրտղր, զրնի, զղճի.

կ (յ), յո (ռ), ջ (թ), հ (ն), օ (ը),
ւ (ա), զ (ծ), զ (ժ), ի (հ), լ (ն),

կրկրոյ, ճրճրոյ, հրհա, ճրօ,
արարօ, զրճի, առի, լսկաօ,
ևրևճրոյ, կրզի, իրղի, կոճի,
ճի, տրղրղիճի, առիւր, զր-
հղի, կաճոյ, հրտղոյ, ևրաւի,
ճարաւիւրի.

բ (օ), ալ (ղ), վ (չ), ալ (ղ), ալ (ճ)
փ (օ), փ (ժ), ո (ռ), վ (ժ), զ (թ),
ի (ն), լ (ն)

բրրի, ալբրոյ, փիվոյ, ալբր-
ոյ, փիւրքի, ոճղիտոյ, բլի, հա-
րղի, հաւի, զազր, զվոյ,

ըրօ, ընդձոյ, կըրչ, իրչ, փր-
մի, ցնըպդոյ, ցնկնոյ, ճոդ,
որձդ, ցքսոյ, ուքն, իփրեմի,
ընկրեմի, ըվոյ, ըքրոյ, զսպոյ,
նսպոյ, ցպմի, ցպմի.

մ (ժ), յ (Վ), ց (Ֆ), ը (Ե), ւ (Ճ),
ք (Յ), ու (Յ), ճ (Ֆ).

միմի, մձրօ, յոյոյոյ, ցրցր,
ըրըրչ, ւդոյ, ւմձրոյ, քա-
քա, ուրդմի, ւսմիւրչ, ըրոյւր,
քրցրչ, յպվոյ, նըրչ, ձրոյ,
քպրեմի, մսպնոյ, նընքդոյ,
յոնրնըրեմձդըպնկնոյ, ըրմի-
մի, ցնդոյ, ճ ւդոյմյոյպդդ,
ուփձդն միւր զդնդցան.

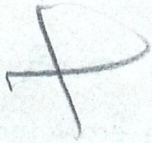
խնայինձեզնի ողևա փսիւնըդձեզնի: »ուսածդրոձեզնի զուիւ
Յեապըդրաւ ձեձե տվիւ Յե ՅդՅե տվիւ,
Յեհի Յե ժձեհի, ըստու Յե ցրուտիւ Յե զուիւ
զուրուսաւ իննչու տվիւ Յե ցդձածիՅդդի ձդ,
ուչի զուիւ զուիւ իդձՅե ուսիւ».

Ճաշքն յաւուրիՅե ձոսնձդրու ոչի տաշր-
ուիւ իդձՅե ձՅիհիւիւիւ ձիւ ՅիՅիւիւ Յե ձիւտա-
հիւ իւձիւիւրուդ փսիւնըդզնիդու Յե զսննչիւ
վիձեհիւլէ ոչի յաւուձիւտուիւ ձետուիւ.
Իկա զբձի իւձտուիւ Յե ուձդ հիդըլուիւ,
ուձձդուս Յուիւ զրդի զիւձիւդՅե հիւտուի-
ուդըիւ ձեուիւ ցրուիւիւ յաւուձիւտուիւ
Յե սպաւոձեհիւ իննչիւ ողևա փսիւնըդձե
ուձդ հիւտուիւ ուսա զսննչիւ ձՅիհիւիւ
զաւուիւիւիւ. Ճաշքն ձիւըդՅե յաւու
ուչի ձփիւնիւիւիւ իւրուիւ Յե զր-
ուիւլէ ցուըձիւ վիձեհիւ ոչի ձՅիհիւիւ
ձիւ Յե հիւտուիւլէ քալըդիւ ձիւ իւըդ-
ուուիւ ձեձիւիւ Յե ժիւիւ Յե իսպուիւ
յոձիւձիւիւ Յե զըգաՅե զըձաըիւ զձիւ:
»իսպու յոձիւձե իւիւձեձալՅե զրուիւլէ
ըիւդՅի իդձՅե զսննչիւ, իւ զբձի փսիւնը
հիւտուիւ ուդՅե; զիւդուսիւ տաշրուձիւ,

«Ժբի շքոթայբիւ զբաճի: Կտրտապու, Կտրտապու», ծքսի ծակը թղեմծի ծի քիւ-
ւծի կըբա րուտիւը բցբիածի. Ծք ցիծիւիդ-
ցտա րոմարիւտա կըծակդմի կսղբբի
ժարմիի բիշդոտա կըլրտ Ծք ցիծակ-
իի կիծաւ ծքտ Կբբո-հեոդո-ոդցարտա
սղբոբուրծ կըլրտբի. Ծք կիծիւ րի
փիւիւրբիի դիծի ծքտ հեոտիւծի Ծք
բիւտիւ ծքիւրի կիծաւ ծքտ հեոդո-
ոդցարտա ծքարտա տբի, բիւ-
ծի Ծքբիցի փիւիւրբիտա տբի Ծք
րպաբաճի ծքտ տբի. Ծք ցիծիւծի
ուրծիւտա զբաւ բիւծի ծքարտա
ծքտա կբիծ դի Ծք շքժարբբի կիծ-
ի րի ծիւրիսայրտ կըլրտիւրբի փիւի-
ւրբիտա Ծքտա ցիսիւրբիտա Ծք
ուիւրբ, շքարիւրիւծաւ Ծք շիւրբիտա
Ծք ծիւրբի կըլրտա տիւիւ. Ծք ցբիւիի
տբիւ ծքտի Ծք Ծքբոդցի փաիւրի
ծքտի քրլրտա ծիւ լիծաւ. Կարտ
ծքտ դիտի աճի ծիւրբի Ծք ծիւրբի
ծքարտա ծքտա: Խմի փիւիւրբիի

յբժիծողն ծր փահիլըդբնդ պիժնդն. ծր Կապ
լղիևը ծրն իդծր բնը ծլսնդծր ցսնր ծրբոր
ղն ծր րբրրբն-սպնկն Կարդորտր հրգաբր ծնր
ծր ցրհրպնկն ծահրցրցր ծնր ծր ծրնծնկն
տրդրևը ծրնը յոյտսպոդցը քրլլրորտր հնրն
դրնտր ծր ծաժլրհորղն ծր ցրհրբծղն իրժ
կլծնդցրորտտ տրնտ. Ծրցրն ցրհրբրնղն
ծրող րցր սնկրբրտրնը յծրնծրտը ծրտ ծա-
րբժորտը.

Ծր ցրժարրծր ծարրրբնր րցր ծր ծն-
տրհը իծնրբրորող դրնրնը սրնրլլ ծր ծա-
րրծղն տրդրևը ծրն իդծր յոյբնսնրևը,
հրծր րցր հրտորտ-դոս յծրնծրտը ծրտ
զնծրտը, ծր իտրբնրղն Կհրնրլրր Կնրբծ
տոծր ծր ծարպնրհրղն ծրացրորտտը ծրտտը
յծրնծրհր րցր զնծրհր ծր ցտրբրնրնղն Կնր-
նրնկը ծրն ցրնը, քարտա րցրնր պնկնղն
նսաժորտրժող քրնրնը յոտրնը ծր նսաժորտրժող
ցրրծրնը յոտրնը, ցրնը սրբոնս, ցրնը սրժլ-
նս. Երնկը բնը մրց յլսաժղն մրբտրժլը
հոփնկն, բժրն սժղն յրգաժղն: Խնկն փահի-
լըդբնրնր դրբնտ ծր ծնտրնրը ծարնրոյծղ-
ցրտ ծր ծարրոնկնձրցրտ, մսաժորտը ծրժրնտ
հրտորտ-դրրողտ. Ծրցրն սրրնծնտստտը ծրտ

ქართული ქორონიკონი.

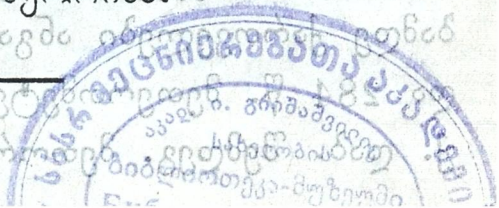
რიცხვების გამოსახატავად ძველად იხმარებოდა ასოები. პირველი ცხრა ასო აღნიშნავდა ერთეულებს: ა=1, ბ=2, გ=3, დ=4, ე=5, ვ=6, ზ=7, ც=8, თ=9. შემდეგი ცხრა ასო ათეულებს: ი=10, კ=20, ლ=30, მ=40, ნ=50, ძ=60, რ=70, ს=80, ჟ=90. კიდევ შემდეგი ცხრა ასო ასეულებს: რ=100, ს=200, ტ=300, უ ან უ ვ=400, ფ=500, ქ=600, ლ=700, ყ=800, შ=900; მათ მიმყოფი ცხრა ასო ათასეულებს: ჩ=1000, ც=2000, ძ=3000, წ=4000, ჳ=5000, ხ=6000, ე=7000, ჯ=8000, ჰ=9000. და ბოლოს უკანასკნელი ასო ათიათასეულს: ჳ=10,000. სხვა რიცხვების გამოსახატავად ასე იქცეოდნენ: ჯერ სწერდნენ რიცხვის უმაღლესის რიგის მაჩვენებელს ასოს და შემდეგ სწერდნენ ქვემო რიგის მაჩვენებელს ასოს ან ასოებს. მაგ. 11=ია, 111=რია, 1111=ჩრია, 11111=ჭჩრია. 23=კგ, 46=მვ, 88=პპ, 106=რვ, 567=ფფზ, 2079=ცოთ, 5894=ჟყუდ.

ქართულის ქორონიკონის შესაგნებად უნდა ვიცოდეთ რა არის მოქცევა. ერთი მოქცევა შეიცავს 532 წელს. ქვეყნის შექმნიდან ქრისტეს დაბადებამდე ქართველები ანგარიშობდნენ 10 მოქცევას და 284 წ. მეთერთმეტე მოქცევა გათავდა 248 წ. ქ. დაბ. შემდეგ. მეთორმეტე მოქცევა დაიწყო 249

494.63

5279

წ. და გათავდა 780 წ. მეცამეტე მოქცევა დაიწყო
781 წ. და გათავდა 1312 წ. მეთოთხმეტე მოქცევა
დაიწყო 1313 წ. და გათავდა 1844 წ. მოქცევის
წელიწადი იწოდება ქორონიკონად. მაგალითად, რო-
ცა სწერდენ „გარდაიცვალა დავით დიდი კუროპალატი
ქორონიკონსა სკა (221)“, ეს ნიშნავდა იმას, რომ
მოქცევის წელიწადი ყოფილა 221. თუ ვიცით
რომელს მოქცევაში ყოფილა დავითის სიკვდილი,
მაშინ ადვილად გავიგებთ—რომელს წელს უდრის ეს
ქორონიკონი. ეს იყო მეცამეტე მოქცევაში, რომე-
ლიც დაიწყო 781 წ. 780 წელს რომ მივუმატოთ
221 წ., გამოვა 1001 წ. მართლაც ამ წელს მიიცვალა
დავით კუროპალატი. სამწუხაროდ, მწერლები არ
იხსენიებდენ, თუ რომელის მოქცევისა იყო ის
წელიწადი, რომელსაც აღნიშნავდენ, და ჩვენ ახლა
იძულებულნი ვართ სხვა რამე ნიშნებით მივხვდეთ,
რომელს მოქცევას ეკუთვნის ქორონიკონით აღნიშ-
ნული წელი—ეს გვია, რომ ჩვენს მწერლობაში
მხოლოდ მეცამეტე და მეთოთხმეტე მოქცევის
წლებია აღნიშნული და ყოველი ქორონიკონი ან
ერთის მოქცევისა არის ან მეორისა.

494.63

5 279

შანი ერთი შაუნი.